

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Emigrantlitteraturen (1872)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 33. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992360227456/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

ledes Chateaubriands første Digtning forholder sig til Rousseau's berømteste Roman. Først og fremmest arver Chateaubriand Kærligheden til Naturen. De stærkt farvede Malerier af Nordamerikas Natur, som den var paa Ludvig den 14des Tid, har Skildringerne af Schweizernaturen til Forgængere. Men der er den Forskel paa Rousseaus og Chateaubriands Landskaber, at disse sidste er ganske anderledes afhængige af Helts og Heltindes Sindsstemning. Er der Uvejre i deres Hjerter, raser Uvejret ogsaa uden om dem. Personligheden, det enkelte Menneske, smelter her ganske anderledes end i det 18de Aarhundredes Literatur sammen med Naturomgivelserne og gennemtrænger dem med sin Lidenskab og sin Stemning.

Hvad Helt og Heltinde selv angaar, da er de som Vilde endnu langt fjernere fra Galanteriet, endnu langt mere Naturmennesker end de Forelskede hos Rousseau. Og forekommer der end atter og atter en Vending, som det var umuligt at den røde Mand kunde sige, saa har ogsaa mange af de erotiske Ytringer et Skær af de Vildes Folkepoesi, som i det 18de Aarhundrede var aldeles ukendt i Frankrig. Man læse f. Eks. Kriegerens Kærlighedssang, der begynder med de Ord: «Jeg vil ile saa stærkt, at jeg, før Dagen naaer Bjergenes Toppe, kan komme til min hvide Due mellem Skovens Ege. Jeg har bundet et Halsbaand af Porcelæn om hendes Hals; dets tre røde Kugler taler om min Elskov, dets tre violette om min Frygt, dets tre blaa om mit Haab o. s. v.»

Til Standsforskellen mellem de Elskende hos Rousseau, der saa godt stemmer med hin revolutionære Tid, svarer her Religionsforskellen, som i det nye Aarhundrede ved Reaktionen mod Voltaire faar en ny Vigtighed, og hermed staar det, som alt antydet, i Forbindelse, at et katolsk Løfte om at forblive ugift her spiller samme Rolle som hos Rousseau det rent sædelige Bud. Her er altsaa Fremgang i Kolorit, i Personlighedens Udvikling, i Forstaaelse af en Folkesaad og Race-Ejendommelighed, der ligger Civilisationen fjernt, men forsættelig Tilbagegang i Moralens Afløsning ved katolsk Klosterreligiositet og naturfjendsk Forsagen. Lidenskabens hvæsses saa at sige paa Katolicismens Alter, og den faar, idet den naturstridigt kues, hin unaturlige Vildhed og Glød, som bringer Atala, den yndefulde unge Indianerpige, der saalænge havde holdt sin hedenske Elskers Attraa i